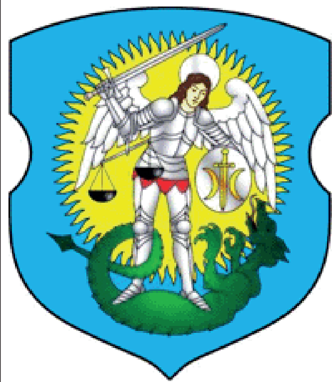

НЕЗАЛЕЖНАЯ ГАЗЕТА ШУМІЛІНШЧЫНЫ

СЬВІТАНАК

Беларусь, твой народ дачакаецца Залацістага, яснага дня! М. Багдановіч.

№15 (324) КАСТРЫЧНІК 2022 ГОД

МАДЭРНІЗАЦЫЯ

ІНВЕСТПРАЕКТ НА ОКЗ РЭАЛІЗУЕЦЦА

Што дасць рэалізацыя інвестпраекта на Обальскім керамічным заводзе?

На Обальскім керамічным заводзе, які дае работу многім жыхарам гарпасёлка Шумілінскага раёна, рэалізуецца інвестыцыйны праект па арганізацыі вытворчасці новых відаў прадукцыі з прымяненнем інавацыйнай тэхналогіі абпалу. У якасці альтэрнатывы прыроднаму газу тут будуць выкарыстоўваць торфабрыкет, нафтавы кокс. Гэта дазволіць замясціць 80 працэнтаў спажывання блакітнага паліва. Нарматыўны тэрмін будаўніцтва паводле праектна-каштарыснай дакументацыі па праекце - 13,5 месяца, агульным коштам 26,4 мільёна рублёў.

Канвеер з гісторыяй

За 90 з лішнім гадоў існавання завод выдаў столькі прадукцыі, што яе з лішкам хапіла б для будаўніцтва горада-пяцімільённіка. Мала хто ведае, але з цэглы, выробленай у беларускай глыбінцы, пабудаваны храм Хрыста Збавіцеля ў Маскве, царква Георгія Перамоганосца на Паклоннай гары, рэстаўраваны Васкрасенскія вароты Крамля. Акрамя таго, клінкерная цэгла, вытворчасць якой была асвоена ў 2008 годзе, выкарыстоўвалася для рэканструкцыі Аўгустоўскага канала.

Для невялікага гарпасёлка колькасцю крыху больш за 2500 жыхароў завод з'яўляецца горадаўтваральным прадпрыемствам. Тут працуюць каля 250 чалавек, многія – сямейнымі падрадамі.

Умяшанне чалавека – мінімальнае

Цяпер завод выйшаў на апошні этап пераходу ад традыцыйнай вытворчасці, якая мела на ўвазе энергазатратны метад паўсухога прасавання цэглы, да інавацыйнай. Спецыялісты замежных кампаній раней пабудавалі тут лінію па выпуску паўнацелай цэглы высокай якасці з выдатнай геаметрыяй і чатырохбаковай фаскай.

– Укараненне новых метадаў дазволіла пазбегнуць фарміравання буйных фрагментаў, што істотна павысіла якасць складу керамічных вырабаў, – праводзіць своеасаблівую экскурсію па прадпрыемстве яго галоўны інжынер Сяргей Ляўшоў. – Далейшая садка на пячныя ваганеткі цалкам аўтаматызавана і ажыццяўляецца робатамі, дзякуючы чаму істотна зніжаюцца выдаткі, такім чынам, і сабекошт прадукцыі.

Калі патрапіла ў цэх, у мяне перад вачамі мімаволі паўстала карцінка з фільма «Тэрмінатар». Робаты, падобныя на трансформеры, выконваюць большую частку вытворчых аперацый: хутка адпраўляюць у печ і зваротна сфармаваныя шэрагі цэглы на ваганетках.

– Умяшанне чалавека ў працэс мінімальнае, – удакладняе аператар пульта кіравання Аляксандр Лысакоў. – Работнік толькі сочыць за тэхналагічным працэсам, кантралюе працу абсталявання,назіраючы за паказаннямі лічбавых табло, рэгулюе дзейнасць вытворчых ліній, усё астатняе робіць машына.

Таксама пры мадэрнізацыі на прадпрыемстве былі ўсталяваныя новы аўтамат папярэдняга рэзання і бакавы разьбяр са здыманнем фаскі з абліцавальнай цэглы. Навацыя дазволіла выпускаць цэглу, ідэальна якая адпавядае геаметрычным памерам, паказаным у пашпарце выраба. Дзякуючы ўстаноўцы дадатковых карміцеляў тут наладзілі выпуск асабовай прадукцыі.

Газ заменіць нафтавы кокс

Кіраўніцтва прадпрыемства імкнецца забяспечыць на заводзе пастаянную рэнтабельнасць вытворчасці. Агульны аб'ём выпуску прадукцыі за 2021 год склаў 36,096 мільёна тон цэглы, гэта 101,3 працэнта да паказчыка аналагічнага перыяду 2020-га. Прадукцыя запатрабавана на ўнутраным і знешнім рынках, пераважна ў Расіі. Сёлета тэмп росту экспарту – 126 працэнтаў.

Каб знізіць сабекошт керамічных вырабаў, у якасці альтэрнатыўных крыніц энергіі тут стануць выкарыстоўваць торфабрыкет, нафтавы кокс. Гэта дазволіць замясціць больш за палову спажывання блакітнага паліва.

Рэканструкцыя тунэльнай печы дазволіць выкарыстоўваць у якасці паліва прыродны газ і нафтавы кокс або торф у суадносінах 20 і 80 працэнтаў адпаведна, а таксама дасць магчымасць дабаўлення торфу і попелу непасрэдна ў цэглу ў якасці выгараючай дабаўкі. Такі спосаб спальвання паліва таксама палепшыць тэрмадынамічныя ўласцівасці выраба, паменшыць масу гатовай прадукцыі.

У планах мадэрнізацыі – перапрафіляванне разгрузачнай рампы пад навесам, а таксама рэканструкцыя сушыльнага аддзялення, аддзялення сартавання і падрыхтоўкі гатовай прадукцыі, аўтаматычнай лініі разгрузкі-ўпакоўкі абпаленай цэглы, якая дапаможа вызваліць работнікаў ад цяжкай ручной працы на вытворчасці. Перанавучанне спецыялістаў для работы на новым абсталяванні будзе арганізавана непасрэдна на заводзе, яго пройдуць 26 чалавек.

– За змену даводзіцца рукамі разгружаць больш за 20 тон цэглы, што нялёгка, – адзначае з'ёмшчык-укладчык Аксана Бараноўская. – Праца нашая зусім не жаночая, і калі ім «займуцца» машыны, будзе добра і для работнікаў, і для прадпрыемства ў цэлым.

Таксама тут з'явяцца два робаты, усталююць сістэмы транспарціроўкі пустых палет і палет з упакаванай прадукцыяй (ланцужныя канвееры для транспарціроўкі), гарызантальная і вертыкальная машыны абвязкі паддонаў з гатовай прадукцыяй, стрэйч-худ-машына і канвеер выхаду ўпакаванай прадукцыі, а таксама канвеер браку.

sb.by

Пераклад з расейскай рэдактара

ПАРТАЛ ТВАЙГО ГОРАДА: HTTP://SHUMILINA.BY

З ЗАЛЫ СУДА

СХАВАЛА ПАДЗЁЖ ЦЯЛЯТ

У Шумілінскім раёне асудзілі загадчыцу фермы аднаго з сельскагаспадарчых прадпрыемстваў, якая ўтойвала падзёж шасці цялят.

Жанчыну абвінавачвалі ў службовай падробцы: яна спрабавала схаваць смерць шасці цялят, афарміўшы дакументы на нібыта іх продаж.

Крымінальная справа разгледжана ў выязным судовым пасяджэнні ў прысутнасці работнікаў упраўлення па сельскай гаспадарцы і харчаван-ні райвыканкама, а таксама прадпрыемстваў аграпрамысловага комплексу.

Падчас судовага следства было ўстаноўлена, што брыгадзір прадпрыемства АПК з мэтай утойвання падзяжу шасці галоў маладняку буйной рагатай жывёлы ўнесла заведама ілжывыя звесткі і запісы ў афіцыйныя дакументы. Яна ўказала аб нібы мелай месца рэалізацыі жывёл фізічным асобам.

Суд Шумілінскага раёна прызнаў жанчыну вінаватай у службовай падробцы. На падставе часткі 1 артыкула 427 КК яе прыгаварылі да 1 года 6 месяцаў пазбаўлення волі з адтэрміноўкай выканання пакарання на такі ж тэрмін. Пры гэтым абвінавачаная абавязана выканаць грамадска-карысныя працы ў аб'ёме 60 гадзін, паведамляе служба інфармацыі пракуратуры Віцебскай вобласці.

Прыгавор у законную сілу не ўступіў, можа быць абскарджаны і апратэставаны ў апеляцыйным парадку.

М. Амбросаў

COVID-19

ЛІДЭРЫ ПРЫШЧЭПАЧНАЙ КАМПАНІІ

Шумілінскі раён утрымлівае лідэрства ў вобласці па бустэрнай вакцынацыі супраць каранавіруснай інфекцыі.

Прышчэпку ад COVID-19 у Віцебскай вобласці атрымалі больш за 18,5 тыс. дзяцей ва ўзросце ад 5 да 17 гадоў, паведамляе Віцебскі абласны цэнтр гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя.

Прышчэпачная кампанія ад каранавіруса ў паўночным рэгіёне ідзе добрымі тэмпамі.

Як удакладнілі ў абласным цэнтры гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя "поўны курс вакцынацыі ад COVID-19 прайшлі каля 770 тыс. чалавек, або 72 працэнты жыхароў вобласці. Каля 785 тыс. чалавек атрымалі першы кампанент прэпарата, а гэта 73 працэнты. Сярод дзяцей ва ўзросце ад 5 да 17 гадоў прышчэплены больш як 18,5 тыс. чалавек, што складае 13,3 працэнта ад агульнай колькасці хлопчыкаў і дзяўчынак гэтай узроставай катэгорыі."

Растлумачальная работа аб важнасці вакцынапрафілактыкі каранавіруснай інфекцыі з педагогамі, бацькамі і дзецьмі актывізавалася з пачаткам новага навучальнага года. Хлопчыкі, дзяўчынкі, а таксама цяжарныя жанчыны і якія кормяць маці прывіваюцца кітайскім прэпаратам. Астатняму даросламу насельніцтву ўводзяцца расійскія "Спадарожнік Лайт" і "Гам-Ковід-Вак", апошні ўводзіцца і як бустэрная доза.

Бустэрную вакцынацыю ў Віцебскай вобласці прайшлі ўжо больш як

(працяг на стар. 2)

COVID-19

(пачатак на стар. 1) 350 тыс. чалавек, або 50,6 працэнта ад плана. Сярод рэгіёнаў, якія спрацавалі найбольш аператыўна, лідэрства ўтрымліваюць Шаркаўшчынскі, Чашніцкі, Аршанскі, Полацкі, Браслаўскі, Шумілінскі і Міёрскі раёны. "Гэты від вакцынацыі таксама ідзе добрымі тэмпамі. Працягваецца інфармацыйная работа ў працоўных калектывах, даныя размяшчаюцца на сайтах, у сродках масавай інфармацыі, у грамадскім транспарце. Спецыялісты праінфармавалі, што ў вобласці працуюць як стацыянарныя пункты вакцынацыі, так і выязныя медыцынскія брыгады па запытах арганізацый. Разлік ідзе на тое, што большая частка насельніцтва паспее атрымаць бустэрную дозу і ў гэтых людзей імунітэт сфарміруецца да пачатку ўздыму прастудных захворванняў у гэтым сезоне.

Алесь Шумскі

СПОРТ

ШУМІЛІНСКІЯ ДЗЯЎЧЫНКІ – ПЕРШЫЯ

ФК «Шуміліна» выйграў адкрытыя абласныя спаборніцтвы па футболе сярод дзяўчынак.

На днях у нашым абласным цэнтры завяршыліся адкрытыя абласныя спаборніцтвы сярод дзяўчынак 2010-2011 гадоў нараджэння па футболе. У іх удзельнічалі каманды Віцебска, Лёзна, Лепеля, Шуміліна і Магілёва.

Як паведаміў "ВВ" намеснік старшыні Віцебскага абласнога грамадскага аб'яднання "Федэрацыя футбола" Максім Клімовіч, спаборніцтвы праводзіліся з мая па верасень на базе ФК "Віцебск". Кожная каманда згуляла па 16 гульняў.

У выніку першае месца выйграў ФК "Шуміліна". Другі фінішавала каманда "Днепр-2" (Магілёў). "Бронзу" заваявалі "Пантэры" з Лепеля.

Алесь Прыбярэжны

ЗДАРЭННІ

ЗГАРЭЛА СЦІРТА САЛОМЫ

20 кастрычніка ў Шумілінскім раёне згарэла сцірта саломы.

Пажар адбыўся ў полі каля вёскі Ферма, дзе захоўвалася салома ад сёлетняга ўраджаю. У выніку агнём былі знішчаны 50 тон саломы ў рулонах, а яшчэ 10 тон пашкоджаны.

Пажарныя і працаўнікі сельскагаспадарчага прадпрыемства здолелі выратаваць 15 тон саломы. Людзі на пажары не пацярпелі, паведамляецца прэс-службай МНС.

Сяржук Крупскі па зводках МНС

ЗВОДКІ СЛУЖБЫ 102

Як праўшоў тыдзень на Шуміліншчыне – ў лічбах і фактах.

За мінулы тыдзень у аператыўна-дзяжурную службу РАУС паступіла 97 заяў і паведамленняў ад грамадзян.

Раённым аддзелам Следчага камітэта па матэрыялах праверак РАУС узбуджана адна крымінальная справа па лініі крымінальнага вышуку (крадзеж веласіпеда з лесапаласы).

Выяўлена 6 адміністрацыйных правапарушэнняў, тры з якіх – за знаходжанне ў стане алкагольнага ап'янення ў грамадскіх месцах.

Судом Шумілінскага раёна ў лячэбна-працоўны прафілакторый асуджана адна асоба.

Праведзена спецыяльнае комплекснае мерапрыемства «Нелегал», падчас якога забаронены ўезд у Рэспубліку Беларусь чатыром замежным грамадзянам.

Выяўлена 61 парушэнне правілаў дарожнага руху і зарэгістраваны тры ДТЗ. Перавысілі дапушчальную хуткасць руху 19 вадзіцеляў, 14 пешаходаў парушылі правілы дарожнага руху.

Сяржук Крупскі па зводках УУС

НАША СПАДЧЫНА

КАРДОН: ГІСТОРЫЯ АГРАГАРАДКА

Са старажытнасці – да дня сёняшняга пра аграгарадок Кардон.

Рэспубліканскую ведамасць аграгарадок Кардон Шумілінскага раёна атрымаў у 2016 годзе, калі на беразе Заходняй Дзвіны былі выяўлены гарадзішча і селішча IX — X стст. З той пары ў мясцовых жыхароў з'явілася важкая дадатковая падстава для гонару за сваю малую радзіму, дзе калісьці праходзіў шлях «з варяг у грэкі».

А само старадаўняе паселішча на працягу як мінімум двух стагоддзяў было важным лагістычным цэнтрам па продажы футра, пянькі, мёду, воску і іншых тавараў. Навукоўцы сцвярджаюць, што ў развіццё паселішча свой унёсак зрабілі вікінгі, хтосьці з іх заставаўся на пастаяннае месца жыхарства.

Таямніцы гарадзішча

У поле зроку археолагаў Кардон трапіў годам раней, калі на сайтах чорных капальнікаў пачалі з'яўляцца артэфакты, знойдзеныя на Шуміліншчыне. Трэба адзначыць, што пра існаванне старадаўняга гарадзішча каля Кардону было вядома з 1934 года, але ў савецкія часы не бачылі перспектыў у яго вывучэнні.

Толькі за першы сезон раскопак экспедыцыя пад кіраўніцтвам доктара гістарычных навук прафесара Вольгі Ляўко выявіла каля 600 артэфактаў. Сярод іх вялікая колькасць манетнага срэбра, якое выкарыстоўвалася для ўзважвання тавараў, бранзалеты, гузікі, крыжык скандынаўскага тыпу, усходнія бусіны. Знойдзены сляды ювелірнай майстэрні — тыглі, у якіх плавіўся метал, і развал спецыяльнай печы. Зямля адкрыла і больш за пяць дзясяткаў старадаўніх манет (50 арабскіх дырхемаў і тры рымскія сярэбраныя манеты III — V ст.). Раскопкі праводзіліся і ў наступныя гады. Апроч археолагаў, у іх бралі ўдзел студэнты БДУ і ВДУ, вучні Кардонскай школы.

Па значнасці і перыяду часу, да якога адносіцца комплекс, гэта адзін з важнейшых помнікаў археалогіі ва Усходняй Еўропе. Сярод падобных — Гнёздава на Смаленшчыне і Шаставіца пад украінскім Чарнігавам. Па выніках раскопак кандыдат гістарычных навук Таццяна Бубенька сцвярджала, што атрыманныя артэфакты даказваюць: менавіта Віцебскае Паддзвінне грала галоўную ролю ў фарміраванні сувязі поўначы і поўдня на шляху «з варяг у грэкі». У той час паміж рэкамі Ушача і Ула размяшчалася ядро тэрыторыі полацкіх крывічоў. Кардонскія знаходкі дазволілі сцвярджаць, што менавіта тут, а не ў Смаленскім Падняпроўі, былі ўстаноўлены шырокія і больш ранняя сувязі з паўднёвымі і паўночнымі суседзямі. І толькі пасля ўзмацнення Полацка і ўзяцця ім пад кантроль дзвінскага адрэзка гандлёвага шляху быў адзначаны рух варагаў з боку Наўгародчыны на Смаленшчыну і далей у паўднёвым напрамку.

Агульныя святы вернікаў

Чаму менавіта так некалі назвалі вёску, няма пэўнага адказу. Малаверагодна, што сюды больш за тысячу гадоў таму трапіла французскае слова «кардон», якое перакладаецца як шнур. Але ўсё можа быць. Гэтае слова мае некалькі значэнняў — выцягнутае размяшчэнне войскаў невялікімі атрадамі, вартавы рубеж, граніца. Зрэшты сама вёска расцягнута своеасаблівым ланцугом уздоўж Дзвіны больш чым на 2 км.

Па словах старшыні Нікалаеўскага сельсавета Уладзіміра Сядлоўскага, Кардон з'яўляецца цэнтральнай сядзібай сельгас-прадпрыемства «Ульскі». Тут пастаянна пражывае 253 чалавекі, летам насельніцтва значна папаўняецца дачнікамі. У вёсцы ёсць школа, магазін, пошта, клуб, бібліятэка.

Большасць жыхароў — католікі. Але шмат змешаных сем'яў, дзе асноўныя рэлігійныя святы адзначаюць па каталіцкім і праваслаўным календары. Дваццаць гадоў таму ў пустуючым доме вернікі абсталявалі капліцу: уласнаручна перакрылі дах, пафарбавалі сцены, абшалявалі знутры. Збіраюцца тут галоўным чынам па нядзелях. Адказная за парадак — Зоя Булах, яна складае графік дзяжурстваў па ўборцы памяшкання і збірае грошы, калі трэба купіць неабходныя рэчы. Па вялікіх святах вернікі наведваюць касцёл у Уле Бешанковіцкага раёна, які знаходзіцца на супрацьлеглым беразе ракі.

У аграгарадку пяць вуліц: Школьная, Прыдзвінская, Кардонская, Камачынская, цэнтральная з'яўляецца вуліца Вінера.

Памяць сэрца

У Кардоне ёсць абеліск у гонар воінаў-вызваліцеляў і брацкая магіла. У ёй пахаваны 176 радавых, сяржантаў і афіцэраў, якія загінулі пры фарсіраванні Заходняй Дзвіны. Сярод іх і 22-гадовы ўраджэнец украінскага Херсона Леанід Вінер. Старшы сяржант камандаваў аддзяленнем аўтаматчыкаў. Разам з падначаленымі 24 чэрвеня 1944-га ён пераправіўся на левы бераг ракі і ўступіў у бой з праціўнікам. За праяўленую мужнасць Леанід Вінер пасмяротна ўдастоены звання Герой Савецкага Саюза.

На працягу многіх дзесяцігоддзяў на 9 Мая ў Кардоне арганізоўваецца шэсце да памятных месцаў. Раней яго ўзначальвалі ветэраны Вялікай Айчыннай вайны, цяпер ужо нікога няма ў жывых. Сорак партрэтаў землякоў-франтавікоў на чале калоны нясуць школьнікі.

Радзіма бліжэй Ганна Міляк пасля заканчэння Кардонскай сярэдняй школы разам з сяброўкай-аднакласніцай атрымала накіраванне ў Магілёўскі педінстытут. Вярнулася на малую радзіму маладым спецыялістам і з 1996 года працуе настаўніцай пачатковых класаў. За гэты час не адно пакаленне юных кардонцаў і жыхароў навакольных вёсак першыя веды атрымалі ад Ганны Іосіфаўны. Яна не ўяўляе, што магла б жыць у іншым месцы і характэрызуе землякоў як працавітых і добрых людзей.

За сенам у дэльтуІлаўца

Старэйшына Кардона Леангіна Барысевіч нарадзілася ў суседніх Сутоках. Дарэчы, яна даводзіцца стрыечнай сястрой былому супрацоўніку газеты «Віцебскі рабочы» Алегу Салтуку. Вядомага прыдзвінскага паэта, які ў свой час узначальваў Віцебскае аддзяленне Саюза пісьменнікаў Беларусі, даўно няма сярод нас. Леангіна Казіміраўна і яе муж Віктар Іосіфавіч выгадавалі траіх дзяцей, пабудавалі вялікі па мерках Кардона дом, трымалі ладную гаспадарку, у тым ліку 45 калод пчол. Сем гадоў таму Леангіна Барысевіч аўдавела, пасеку прыйшлося скараціць амаль удвая. Жанчына згадвае, што, калі нарыхтоўвалі сена на месцы зліцця ручая Ілавец і Заходняй Дзвіны, заўсёды звяртала ўвагу на прыгожую дэльту са стромкімі берагамі. І, як аказалася, нездарма. Высокую гару і дастаткова вялікую бухту, створаную воднымі аб'ектамі, людзі аблюбавалі больш за тысячу гадоў таму.

vitvesti.by
Пераклад з расейскай рэдактара

НОБЕЛЕЎСКАЯ ПРЭМІЯ

НОБЕЛЕЎСКУЮ ПРЭМІЮ МІРУ АТРЫМАЎ НАШ ПРАВААБАРОНЦА

Беларускі праваабаронца Алесь Бяляцкі, які цяпер знаходзіцца за кратамі, атрымаў Нобелеўскую прэмію міру. Нобелеўскай прэміяй міру ў гэтым годзе ўганаравалі заснавальніка беларускага праваабарончага «Вясна» Алеся Бяляцкага, расійскі «Мемарыял» і ўкраінскі Цэнтр грамадзянскіх свабод.

У 2021 годзе Нобелеўскі камітэт прысудзіў прэмію міру двум журналістам. Яе ўладальнікам стаў галоўны рэдактар расійскай «Новай газеты» Дзмітрый Муратаў і заснавальніца філіпінскага выдання Rappler Марыя Рэса за іх «намаганні па абароне свабоды слова і самавыяўлення, што з'яўляецца асноватворнай умовай для дэмакратыі і трывалага міру».

«Бяляцкі быў адным з ініцыятараў дэмакратычнага руху, які ўзнік у Беларусі ў сярэдзіне 1980-х гадоў. Ён прысвяціўусёсваёжыццёсправе дэмакратыі і міру ў сваёй краіне. Бяляцкі ў 1996 годзе стварыў праваабарончую арганізацыю „Вясна", у адказ на сумнеўныя змены ў Канстытуцыю, якія далі беларускаму прэзідэнту дыктатарскія паўнамоцтвы», — заявіла прадстаўнік Нобелеўскага камітэта, прадстаўляючы лаўрэатаў.

Як выбіраюць кандыдатаў на прэмію міру?

Па правілах нарвежскага Нобелеўскага камітэта, на прэмію міру можа быць намінаваны любы чалавек, але прапаноўваць кандыдатуры можа толькі абмежаванае кола асоб. Як тлумачыць кіраўнік нарвежскага камітэта Берыт Рэйс-Андэрсан, пры вылучэнні кандыдатаў улічваюцца тры крытэры, названыя ў тэстаменце Альфрэда Нобеля: уклад у скарачэнне колькасці ўзброеных сіл, садзейнічанне мірным перамовам і ўклад ва ўмацаванне брацкіх адносін паміж народамі.

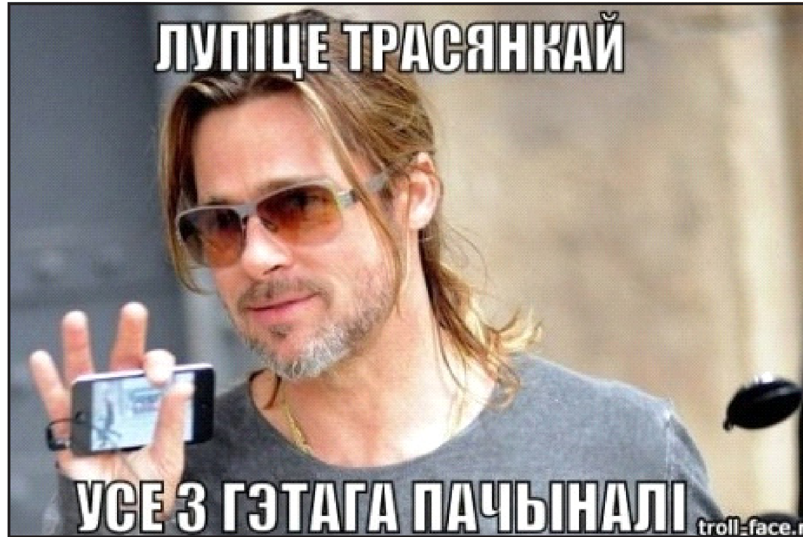
Па словах рэйс-Андэрсан, за мінулыя 120 гадоў да паняцццяў, пазначаных Нобелем, дадалося некалькі ўдакладненняў, такіх як міжнароднае супрацоўніцтва, уклад у справу міру не толькі асобных асоб, але і арганізацый, і абарона правоў чалавека.

novychas.online

РОДНАЯ МОВА

НАВОШТА НАМ БЕЛАРУСКАЯ МОВА? ПРАГМАТЫЗМ І ПАТРЫЯТЫЗМ

«А зачем нам этот белорусскій», — такія абураныя выказванні часам можна пачуць ад бацькоў школьнікаў, якія вымушаныя разам са сваімі дзецьмі вывучаць беларускія словы. Маўляў, і словы незразумелыя. І ўвогуле лепей ангельскую вучыць, чым беларускую. Дык навошта вывучаць беларускую мову? «Штодзень», які выходзіць у Гомелі, падрыхтаваў некалькі аргументаў на карысць вывучэння беларускай мовы.

1. Самаідэнтыфікацыя

ІўXXІстагоддзінацыянальная мова працягвае заставацца галоўным складнікам ідэнтычнасці сучаснага чалавека. Паспрабуйце дзе-небудзь у Францыі, Італіі ці Грузіі патлумачыць мясцовым жыхарам, што іх нацыянальная мова не вартая вывучэння, паколькі ёсць больш «распаўсюджаная» ангельская.

2. Бяспека

Прадстаўнікі беларускіх дыяспар па ўсім свеце актыўна пераходзяць на беларускую мову, паколькі ўсвядомілі, што размаўляць па-расейску пасля пачатку вайны ва Украіне — мовэтон. Больш за тое, у некаторых выпадках беларуская мова ў публічнай камунікацыі ёсць гарантыяй, што вас не ўспрымуць як агрэсара.

Дарэчы, люксембургская мова, напрыклад, стала адраджацца ў перыяд акупацыі падчас ІІ Сусветнай вайны, калі мясцовыя жыхары не хацелі атаясамлівацца з акупантамі і таму размаўлялі на сваім дыялекце.

3. Ключ да іншых моваў і культур

Беларуская мова мае больш за 70% агульнай лексікі з украінскай мовай. Трошкі менш — з польскай, славацкай, чэшскай і іншымі славянскімі мовамі. Інакш кажучы, калі ўявіць шматнацыянальнае славянскае застолле, то беларусы маглі б смела гаварыць на сваёй мове без перакладчыка, пра што толькі могуць марыць носьбіты «вялікай і магутнай». Акрамя гэтага, беларускамоўным людзям прасцей вывучаць нямецкую і ангельскую мовы, паколькі вялікі пласт нашай мовы — гэта супольная з еўрапейскімі мовамі лексіка, якая трапіла да нас яшчэ ў часы Сярэднявечча. Словы «дах», «гандаль», «фарба», «разынкі» многія еўрапейцы зразумеюць без перакладчыка.

4. Атрымліваць доступ да ўнікальнага кантэнту

Носьбіты беларускай мовы, якія не баяцца карыстацца ёй штодня, атрымліваюць дасяг да неабмежаванага і ўнікальнага кантэнту, які пастаянна ствараецца тысячамі таленавітых аўтараў, літаратараў і журналістаў. Сярод беларускамоўных беларусаў — лаўрэаты прэстыжных сусветных і еўрапейскіх літаратурных прэмій, топавыя кінарэжысёры і выбітныя журналісты. Словам, калі чалавек свядома адмаўляецца ад беларускай мовы, то ён пазбаўляецца аграмаднага пласту інфармацыі, створанай беларусамі для беларусаў.

5. Быць беларусам

Ну, і, самае галоўнае, валоданне беларускай мовай дазваляе сябе адчуваць утульна ў супольнасці суайчыннікаў, дзе б вы не знаходзіліся. Беларуская мова — гэта такі своеасаблівы маркер, які вылучае нас на фоне іншых. Калі размаўляеш па-ангельску ці па-расейску, то ты можаш быць кім заўгодна (нараджэнцам Ганконгу ці расейскай Вологды), але менавіта беларуская прывязвае нас да канкрэтнай геаграфічнай і ментальнай прасторы, якая называецца Беларусь.

І ўвогуле, калі ўжо гаварыць пра перамены ў школьнай адукацыі, то паўстае пытанне, навошта ўвогуле вывучаць расейскую мову, якая імкліва страчвае пазіцыі ва ўсім свеце і пры нашым жыцці мае ўсе шансы пераўтварыцца ў аналаг сучаснай «латыні».

«Штодзень»

ФІНАНСЫ

БЕЛАРУСЬ — СУСВЕТНАМУ БАНКУ: «МЫ ПРОСТА НЕ ХОЧАМ ПЛАЦІЦЬ. І НЕ БУДЗЕМ»

Прыйшла яшчэ адна бяда, адкуль не чакалі. А можа і чакалі? І калі нехта спрачаўся, ці настаў у Беларусі дэфолт, ці гэта «тэхнічны дэфолт», ці «абмежаваны дэфолт», то цяпер гэтыя спрэчкі, бадай, знятыя. Аказалася, што краіна ўжо шэсць месяцаў не сплачвае па крэдытах Міжнароднага банка рэканструкцыі і развіцця.

Сёння з'явілася інфармацыя ад Сусветнага банка, які паведаміў, што Беларусь пратэрмінавала плацяжы па крэдытах, выдадзеных Міжнародным банкам рэканструкцыі і развіцця. Для ўсіх пазык усталяваны статус непрацуючых.

«Гэта дзеянне было зроблена ў адпаведнасці з устаялянай працэдурай Сусветнага банка, згодна з якой усе крэдыты МБРР, прадастаўленыя краіне або гарантаваныя краінай, становяцца непрацуючымі, калі плацеж па любым крэдыце пратэрмінаваны больш чым на шэсць месяцаў», тлумачыць Сусветны банк.

Па факце гэта азначае, што паўгода ад нас чакалі, што Сінявокая расплаціцца па тых крэдытах, якія ёй выдалі праз МБРР. Аднак за паўгода нашы ўлады так і не здолелі заплаціць што-небудзь.

У паведамленні кажацца, што на 14 кастрычніка пратэрмінаваныя плацяжы Беларусі склалі 68,43 млн долараў у эквіваленце. Такім чынам, высвятляецца, што плацеж па крэдытах МБРР мы павінны былі зрабіць у траўні гэтага года. Аднак менавіта ў траўні — на пачатку чэрвеня пайшлі размовы пра дэфолты ў Расіі і Беларусі. 2 траўня рэйтынгавае агенцтва «Fitch» адзначыла, што эканоміка Беларусі ў перадддэфолтным стане, і папярэдзіла, што будзе разглядаць спробы пагасіць даўгавыя абавязацельствы ў беларускіх рублях як дэфолт.

Што і адбылося ў чэрвені.

Аднак, як высвятляецца, «неплацяжы» пачаліся некалькі раней, чым нам было вядома. Паўгода назад ад 14 кастрычніка — гэта 14 траўня.

Агульная сума крэдытаў, выдадзеных Беларусі Міжнародным банкам рэканструкцыі і развіцця і яшчэ не пагашаных ёю, складае 967 млн долараў.

Гарантаваны дэфолт

З выплатай па еўрабондах сітуацыя была крыху іншай. Беларускі Мінфін тады заявіў, што частка трымальнікаў нашых аблігацый з «сяброўскіх» краін не здолела атрымаць грошы ад Беларусі з-за фінансавых санкцый, уведзеных ці тое ў дачыненні да беларускіх банкаў, ці тое ў дачыненні да нашых «сяброў — трымальнікаў еўрабондаў». Маўляў, Беларусь плаціць не адмаўляецца, але грошы па еўрааблігацыях не могуць трапіць да тых, каму яны належаць. І таму была прыдумана схема аплаты ў беларускіх рублях праз «Беларусбанк»: маўляў, хто хоча — хай прыйдзе і забярэ беларускія рублі, а потым хоць беларускія трактары купляе, хоць на валюту мяняе.

«Адмазка» была даволі нягеглай, лічыць старшы навуковы супрацоўнік даследчага цэнтра «BEROC» , эканаміст Леў Львоўскі. «Той дэфолт быў абмежаваны, Беларусь абвясціла дэфолт не па ўсіх абавязацельствах, а па некаторых. Цяпер можна меркаваць, што па ўсіх знешніх абавязацельствах , якія не расійскія, не кітайскія і не Еўразійскага банка, мы чакаем дэфолт. Тое, што нашы міністэрствы кажуць,

(працяг на стар. №4)

ФІНАНСЫ

(пачатак на стар. №3)

нібыта яны не могуць плаціць з-за абмежаванняў міжнародных сістэм — гэта хлусня. Яны могуць плаціць. На тлумачэнне, якое яны прыдумалі, ніхто не купіўся, бо пры афармленні еўрабондаў было дакладна прапісана, у якой валюце і ў якія тэрміны трэба ўсё плаціць», — кажа ён.

Але цяпер — у дачыненні да Міжнароднага банка рэканструкцыі і развіцця — гэта схема са «злымі плацежнымі сістэмамі, якія не аддаюць нашы грошы з-за санкцый», не працуе зусім. «Я ўпэўнены, што ніякіх абмежаванняў для Беларусі няма, і яна можа плаціць. Але не хоча», — дадаў Львоўскі.

Прычына, па якой Беларусь не плаціць па крэдытах, на яго погляд — гэта чарговая «дымавая завеса» ад урада, каб схаваць сваё гаротнае фінансавае становішча.

«Цяпер размова ідзе пра невялікія грошы, што дазваляе шмат якім аналітыкам казаць пра "частковы дэфолт". Нібыта Беларусь магла б заплаціць, але не плаціць, таму што прыдумала такую гісторыю. Насамрэч даволі хутка Беларусі трэба будзе плаціць па еўрабондах значную суму — каля 800 мільёнаў долараў. Гэта ўжо сур'ёзныя грошы, і верагодна, беларускія ўлады хочуць «замыліць» сутнасны дэфолт — менавіта той факт, што Беларусь не можа гэтыя грошы плаціць. І тады яны могуць сказаць: "Мы даўно ўжо не плацім, але гэта не азначае, што мы ўжо незаможныя, а проста не будзем плаціць". Насамрэч 800 мільёнаў Беларусі аддаць проста цяжка», — адзначае Леў Львоўскі.

Кітайцы — таксама людзі

Канешне, калі ў Беларусі здарыўся дэфолт па еўрабондах, многія беларускія (і не толькі) эканамісты адзначалі, што ўсё кепскае, што ў краіне магло адбыцца ў сувязі з тым дэфолтам, ужо здарылася раней з-за санкцый: вывад бізнесаў, зніжэнне дзелавой актыўнасці, перакрыццё заходняй фінансавай дапамогі і гэтак далей. Таму той «абмежаваны дэфолт» асаблівага ўплыву на сітуацыю не меў.

«Сто гадоў такога не было, і вось зноў». Расія ўсё ж прыйшла да дэфолту па знешніх пазыках упершыню за 104 гады. 27 чэрвеня скончыўся льготны перыяд, напрацягу якога Расія павінна была выплаціць крэдыторам працэнты па еўрабондах у памеры 100 мільёнаў долараў ЗША. Аплата да атрымальнікаў не дайшла.

Аднак цяпер — сітуацыя прынцыпова іншая. Менавіта таму, што тут цяжка «адбаярыцца» заходнімі фінансавымі санкцыямі.

Беларускія ўрадаўцы ўвесь час казалі, што плануюць замясціць еўрапейскія крэдытныя лініі, напрыклад, кітайскімі. Маўляў, калі Еўропа грошай не дае, дык на ёй свет клінам не сышоўся. Аднак пасля навіны ад Сусветнага банка, імаверна, паўстануць праблемы і з кітайскімі крэдытамі. Бо калі Беларусь можа плаціць, але не хоча, ці не здарыцца тая ж самая сітуацыя і з кітайскімі банкамі?

Дарэчы, 6 верасня першы віцэ-прэм'ер Мікалай Снапкоў ужо сказаў, што Беларусь будзе разлічвацца за кітайскія доларавыя крэдыты ў юанях. Дзякуй богу, пакуль не ў беларускіх рублях, але сама змена валюты выглядае ўжо падазронай, ці не так?

Некалі эканаміст Леў Марголін параўноўваў грошы ў эканоміцы з палівам у аўтамабілі: калі не будзе паліва, аўтамабіль не паедзе. Відавочна, што з гэтым «палівам» у нас будзе ўсё больш і больш праблем. І застанецца толькі спадзявацца на «палітычна абумоўленыя» крэдыты Расіі. А чым яна іх абумоўлівае, памойму, тлумачыць не трэба…

Таццяна Лісічэнка
novychas.online

МЕРКАВАННЕ

ЕДИНСТВЕННЫЙ СПОСОБ СПАСТИ БЕЛАРУСЬ — БЫСТРЕЕ ЗАКОНЧИТЬ ВОЙНУ ПОБЕДОЙ УКРАИНЫ

Экономист Ярослав Романчук в интервью Филину — о том, повлияют ли на Лукашенко угрозы новых санкций ЕС.

— Официальный представитель ЕС по внешнеполитическим вопросам Петер Стано заявил, что любые активные действия по вовлечению режима Лукашенко в агрессию России против Украины будут встречены новыми и суровыми санкциями. Подобная реакция на вчерашние заявления белорусского правителя последовала от главы МИД Франции Катрин Колонны.

Как думаете, предупреждения со стороны высокопоставленных европейских чиновников повлияют на Лукашенко?

— Честно говоря, плевать хотел Лукашенко на эти предупреждения — на пятый, десятый, двадцать девятый пакет санкций. Да, ему становится хуже. Но мы видим, как он себя ведет. Он сосет деньги из российского бюджета, российского госзаказа. Он заявляет, что в октябре на 30 процентов увеличивается переработка нефти, логистические цепочки наладили.

Самое опасное в этом всем — вместо того, чтобы отодвинуть белорусский режим, Беларусь от агрессора России, его, наоборот, подталкивают в эти объятия. Главное последствие — количество коммерческих, финансовых, институциональных слияний и поглощений в данной ситуации с российскими ОПГ — кремлевскими, государственными и другими структурами — беспрецедентно высокое.

Поэтому для того, чтобы обезопасить белорусский народ, который против войны, также помочь выразить реальную солидарность и поддержку украинскому народу, нужно заниматься санкциями — это одно, но главное — это дать оружие.

Единственный, самый действенный способ сегодня, который может сделать Европейский союз и задействовать всю систему безопасности, в том числе, НАТО — это дать как можно больше как можно быстрее оружие воюющей украинской армии, чтобы она перешла в контрнаступление….

В опросах 75 процентов населения выступает за то, чтобы оказать всяческую помощь Украине, включая военную, а политики, которые на своей волне со своими тараканами в голове, они этого не понимают, не делают. Начинают грозить: ай-яй-яй, мы закрутим гайки, примем санкции. Ну так принимайте адекватные меры. Вот это самая большая несуразность, на мой взгляд, которая в сегодняшнем мире есть. Сколько ж можно грозить?...

Нам же нужно не затягивать конфликт на годы. Ну да, через два года действительно будет жесткое обнуление, детехнологизация экономики, будут разорваны связи, будет приближение Беларуси и России к стандартам Северной Кореи.

Но это будет через два-три года, а сколько за это время людей погибнет! Единственный способ спасти Беларусь — это как можно быстрее закончить войну победой Украины и тогда уже вместе решать вопрос лукашенковского режима.

(скарочана)

Яна Соколова
gazetaby.info

ГЕАПАЛІТЫЧНЫ ГУМАР

МАРУ ЛУКАШЭНКІ ПЕРАХОПЛІВАЮЦЬ ЧЭХІ

На патаемную мару Лукашэнкі аб Калінінградзе і аднайменнай вобласці самым нечаканым чынам замахнуліся чэхі. Прычым браты-славяне падышлі да пытання куды больш дасціпна і творча.

У адказ на анексію РФ чатырох украінскіх абласцей, якая прайшла пад прыкрыццём фарсавага «рэферэндуму», хтосьці ў Чэхіі пажартаваў, што на такой падставе можна вярнуць у склад Чэхіі Калінінград (былы нямецкі Кёнігсберг) і аднайменную вобласць Расіі. Маўляў, горад быў заснаваны ў 1255 годзе па ініцыятыве караля Чэхіі Пржэмысла Атакара II, які ўзначальваў крыжовы паход супраць балтыйскіх язычнікаў, піша Мікалай Грабовіч у «Белнавінах».

А таму Кралавец, як яго называюць чэхі, і Кралавецкі край маюць не менш правоў змяніць юрысдыкцыю, чым акупаваныя ўкраінскія землі. Галоўнае — правесці рэферэндум, у выніках якога ніхто не сумняваецца.

Удалы жарт быў падхоплены і перарос у нацыянальны флэшмоб. З'явіліся сайт і твітар Кралаўца, дасціпна абыграна тэма выхаду Чэхіі да мора і стварэння чэшскіх ВМС, чэшскія гісторыкі «знайшлі доказы», а півавары «запусцілі» будаўніцтва піваправода «Пльзень-Кралавец». Чэхі паказалі ўсю абсурднасць пуцінскіх анексій, а жартоўная форма толькі спрыяла пераканаўчасці.

На гэтым тыдні акцыя выйшла з віртуальнай прасторы ў рэальную. Некалькі сотняў актывістаў руху «Make Kralovec Czech Again!» сабраліся ля амбасады Расіі ў Празе з патрабаваннем неадкладна абвясціць у Калінінградскай вобласці рэферэндум аб уваходжанні ў склад Чэхіі.

«Сама Расія паказала астатняму свету, што анексія чужых зямель з наступным правядзеннем рэферэндумаў — гэта нармальна і законна. Так што прыйшоў час Кралаўцу вярнуцца ва ўлонне матухны-Багеміі, вярнуцца дадому, у родную гавань», — заявілі ўдзельнікі акцыі…

Нагадаем, што па выніках Другой сусветнай вайны Кенігсберг са складу Германіі перайшоў у СССР, дзе стаў Калінінградам. А прылеглая да яго частка Усходняй Прусіі стала Калінінградскай вобласцю Расіі. Аднак, развязаўшы супраць Украіны агрэсіўную захопніцкую вайну, Расія сама рызыкуе апынуцца ў сітуацыі, калі яе тэрытарыяльная цэласнасць акажацца пад пытаннем. І Калінінградскі анклаў у гэтым сэнсе — адзін з найбольш перспектыўных рэгіёнаў…

Наш Каралявец. Як Калінінград быў надбалтыйскай сталіцай Прынямоння і што з ім здарылася

Які горад для гродзенцаў з'яўляецца цяпер «вакном» у Еўропу? Варшава, скуль можна паляцець самалётам па ўсім свеце, магчыма, для кагосці Вільня. Але так стала толькі ў XX ст. Да таго больш чым паўтысячагоддзя Еўропа для Прынёмання пачыналася з Кёнігсберга, які нашыя продкі называлі Каралявец.

У Лукашэнкі маецца даўняя цікавасць да Калінінграда і расійскага анклава на Балтыцы. Яшчэ 9 гадоў таму ён прапаноўваў расійскаму калегу Пуціну аддаць Беларусі Калінінградскую вобласць.

«Я часта кажу, — заявіў тады Лукашэнка, — аддайце нам Калінінградскую вобласць. Мы кожны гектар, кожную сотку зямлі там узаром і зробім з яе квітнеючы край... Я лічу, што гэта наша зямля, у добрым сэнсе гэтага слова. Я не прэтэндую на тое, каб заўтра забраць Калінінград, але калі можна было б — то з задавальненнем».

Тры гады таму Лукашэнка назваў рэгіён «нашай вобласцю». Па яго словах, яшчэ падчас СССР абмяркоўвалася пытанне аб далучэнні Калінінградскай вобласці да Беларусі.

Відавочна, Беларусь, якая не мае выхаду да мора, была б зацікаўлена ва ўзмацненні свайго ўплыву ў найбліжэйшым да яе рэгіёне на беразе Балтыкі. І сітуацыя, калі расійская армія церпіць паражэнні, а будучыня РФ усё больш цьмяная, нібыта гэтаму спрыяе. Іншая справа, што Лукашэнка цяпер таксама далёка не ў лепшай форме, каб брацца за рэалізацыю сваёй геастратэгічнай мары.

А чэшскі геапалітычны гумар — добры прыклад таго, наколькі ілюзорнай можа быць афіцыёзная прапаганда і як часам карысна паглядзець на пытанне нестандартна. Вельмі добры для абвешчанага ў Беларусі года гістарычнай памяці ўрок.

(скарочана)

novychas.online

Заснавальнік: Салодкі Сяргей Аляксандравіч
Рэдактар: Шчамлёў Аляксандр Міхайлавіч

Адрас рэдакцыі: 211262, Шумілінскі раён, п/а Амбросавічы. E-mail: alex81852@gmail.com
Тэл. 3-73-74, маб. +375299870742.
Газета выдаецца з верасня 2000 г.

Падпісана да друку 28.10.2022 у 19.25
Наклад: 290 асобнікаў.
Выдаецца адзін-два разы на месяц на беларускай і расійскай мовах.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў.
Друкуецца пры дапамозе аднадумцаў.
Распаўсюджваецца бясплатна дабраахвотнікамі.